

Länstyrelsen
Örebro län

Hans Ljungkvist
Direkt: 019-19 39 02
hans.ljungkvist@lansstyrelsen.se

SKÖTSELPLAN
2009-08-17

Dnr: 5112-03954-2009

Skötselplan för naturreservatet Jätteberget

Bilaga 3 till Länstyrelsens beslut om bildande av naturreservatet Jätteberget.

Denna skötselplan omfattar även Lomtjärnsmossens naturreservat enligt Länstyrelsens beslut 1996 och ersätter den därtill hörande skötselplanen upprättad och reviderad 1996.

Syftet med reservatet

Området förklaras som naturreservat med syftet att bevara biologisk mångfald och att skydda värdefulla naturmiljöer.

Områdets värdefulla naturmiljöer utgörs av barnaturskog, urbergsgrottor, myrar samt småvatten och vattendrag. Myrarnas naturliga vegetation, struktur och hydrologi ska skyddas mot ingrepp. Skogsbestånden ska ges möjlighet att utvecklas i riktning mot naturskog. Förekomst och etablering av organismer som är knutna till orörda våtmarker och som saknas eller missgynnas i normalt brukad skog ska gynnas och bevaras.

Inom ramen för ovanstående syften ska åtgärder vidtas för att underlätta områdets tillgänglighet för friluftsliv.

Uppgifter om reservatet

Naturreservatets namn	Jätteberget
RegDOS-id	2005678
Totalareal	165 ha
Naturtyper	Produktiv skogsmark: 136 ha, myr: 17 ha, vatten: 4 ha, övrig mark: 8 ha
Natura 2000	<u>Lomtjärnsmossen SE0240065</u> . Totalareal 30 ha. Habitat: Dystrofa sjöar och småvatten (3160), Öppna och svagt välvda mossar, Fattiga och intermediära kärr och gungflyn (7140), Västlig taiga (9010). <u>Jätteberget SE0240162</u> . Totalareal 107 ha. Habitat: Västlig taiga (9010). Art: Platt spretmossa (1984).

Nyttjanderätter	Jakträtt
Markägare	Staten genom Naturvårdsverket
Förvaltare	Länsstyrelsen

Reservatets bevarandevärden

Biologiska bevarandevärden

Naturreseptatet Jätteberget är en mosaik av barnaturskog, småmyrar och berg- och blockmarker med grottor. Systemet av grottor har en sammanlagd längd av ca 80 meter vilket gör det till ett av de största i landet i kategorin urbergsgrottor. De många småmyrarna i dalsänkorna är opåverkade av ingrepp. Det gäller även myren kring Lomtjärnarna i det före detta domänreservatet där också flera mycket gamla och grova tallar står spridda ute i myren och på fastmarksholmar.

Jättebergets skogstäckte på ca 136 hektar är den största sammanhängande naturskogen i södra Kilsbergen. Beståndsåldrarna är höga med inslag av överståndare i åldrar upp till 180 år för gran och 280 år för tall. Det finns gott om död ved i olika nedbrytningsstadier, även gamla brandstubbar av tall. Skogens ålder, struktur och fuktiga mikroklimat gör att artrikedomen av kryptogamer är stor. Hänglavsamhällen förekommer i en omfattning som är ovanlig i Kilsbergen och södra delarna av länet. Ett stort antal signalarter och rödlistade arter är påträffade.

Bevarandevärden för friluftslivet

Jätteberget är sen gammalt omtalat och välbesökt på grund av områdets omfattande grottsystem. Skogen är till stora delar orörd och uppvisar en stor variationsbredd med inslag av flera småmyrar. Genom ett samarbete mellan Degerfors kommun och Sveaskog AB har under flera år en stig utgående från en enskild väg underhållits fram till Jättebergets grottor i reservatets SÖ del liksom en rastplats vid en av grottöppningarna.

Allmän skötselriktning

Skogsbestånden ska genom naturliga processer fortsätta att utvecklas i riktning mot naturskog. Naturvårdsbränning i utvalda bestånd med efterföljande fri utveckling kan komma ifråga.

Genom fri utveckling bildas en naturlig variation hos strukturella egenskaper som trädåldrar, dimensioner, höjdsiktning, stamtäthet och trädslagsblandning. Grundläggande är en naturlig omsättning av träd som

orsakas av störningspåverkan eller interndynamik. På så sätt kan produktionen upprätthållas av gamla träd, lågor och andra former av död ved som bildar substrat eller underlag för mossor, lavar, svampar och insekter.

Våtmarkernas naturliga hydrologi och vegetation ska bevaras och endast förändras genom naturliga processer eller biotopvårdande åtgärder.

Förekomst och etablering av organismer som är knutna till orörda våtmarker och som saknas eller missgynnas i normalt brukad skog ska gynnas och bevaras.

Reservatet ska hållas tillgängligt för besökare i minst samma omfattning som tidigare vilket innebär att anordningar för besökare anläggs eller underhålls i första hand i reservatets SÖ del i anslutning till Jättebergets grottor.

Källor

- Länstyrelsen i Örebro län. 1984. Naturvårdsöversikt Örebro län. Publ.nr. 1984:5.
- Löfgren, L. & Andersson, M. 1998. Kilsbergen – Naturinventering för landskapsplanering. Örebro kommun & Hopajola.
- Naturvårdsverket. 2004. Skyddsvärda statliga skogar – Svealand utom Dalarnas län. Rapport 5341. Januari 2004.

Skötselområden – bevarandestatus och åtgärder

Skötselområde 1

Detta skötselområde omfattar reservatets skogsmark.

Följande egenskaper indikerar gynnsam bevarandestatus:

- Arealen skog äldre än 100 år understiger ej 80 % av totalarealen produktiv skogsmark.
- Volymen död ved (stamvirke, stående eller liggande) är minst 20 m³sk/hektar.

Skötselåtgärder

Inga åtgärder erfordras med undantag av eventuell naturvårdsbränning.

Skötselområde 2

Detta skötselområde omfattar reservatets våtmarker.

Följande egenskaper indikerar gynnsam bevarandestatus:

- Våtmarkernas naturliga hydrologi, formelement och vegetation saknar påverkan av allvarliga ingrepp.

Skötselåtgärder

Inga åtgärder erfordras.

Anordningar och åtgärder för friluftsliv

Ingångar till reservatet och stigar

Underhåll av den befintliga ingången och av den stig som utgår från skogsbilvägen vid den östra reservatsgränsen och leder fram till Jättebergets grotta. En stigslinga kan även anläggas runt det egentliga Jätteberget utgående från rastplatsen och längs Sågarefallsbäcken och Sågsjön.

Rastplats

Uppgradering och underhåll av rastplatsen vid Jättebergets grotta.

Parkeringsplatser

Anläggande eller fortsatt underhåll av parkeringsplatsen vid reservatets ingång dimensionerad för högst 5 bilar.

Skyltställ med informationstavla

Uppsättning av ett skyltställ med informationstavla vid parkeringsplatsen.

Vägvisning

Uppsättning av hänvisningsskylt för vägvisning från närmast allmänna väg.

Tillvaratagande av stormfällda träd samt underhåll av stigar

Stormfällda träd eller lågor överhuvudtaget får inte upparbetas och bortföras från reservatet. Om större träd hindrar en stigs framkomlighet skall stigen i första hand läggas om så att den leder förbi trädet. I andra hand kan trädet flyttas och får då om nödvändigt kvistas och kapas. Grövre träd får endast kapas så att en stiglucka uppstår. Träddelarna vid sidan om stigen skall ligga kvar.

Reservatsgränsmarkeringar

Dessa görs utifrån Lantmäteriets inmätning och gränsutsättning och för övrigt i enlighet med Naturvårdsverkets anvisningar.

Uppföljning av skötselåtgärder

Länstyrelsen ansvarar för att uppföljning av skötselåtgärder sker senast i slutet på det år då åtgärder har utförts. Den som Länstyrelsen anlitar för skötseluppdrag ansvarar för dokumentation av vad som genomförts och när det har skett.

Uppföljning av bevarandestatus

Ett program för uppföljning av reservatets bevarandemål skall utarbetats av Naturvårdsverket. En basinventering av lämpliga parametrar skall ingå i programmet.

Sammanfattning och prioritering av planerade skötselåtgärder

Skötselåtgärd	När	Prioritet
Röjning och uppmärkning av stig.	Senast 2009	1
Anläggning av en parkeringsplats.	Senast 2009	1
Översyn av rastplats med eldstad.	Senast 2009	1
Uppsättning av ett skyltställ med informationstavla.	2009	1
Uppsättning av vägvisningsskylt.	Senast 2010	2
Anbringande av reservatsgränsmarkeringar.	2009	1
Uppföljning av skötselåtgärder.	Senast i slutet av utförandeåret	1

SKÖTSELPLAN
2009-08-17

Dnr: 5112-03954-2009

Uppföljning av bevarandemål.	Enligt program som skall upprättas av Naturvårdsverket	2
Tillsyn av reservatsgränsmarkeringar.	Vart 6:e år	1